

LUCAS SAMARAS

Master of the Uncanny

Η The Intermission και η Pace Gallery έχουν την χαρά να ανακοινώσουν τη συνεργασία τους για τη διοργάνωση της έκθεσης αναδρομικού χαρακτήρα του Ελληνοαμερικανού καλλιτέχνη Λουκά Σαμαρά, η οποία θα εγκαινιαστεί στις 25 Σεπτεμβρίου στον εκθεσιακό χώρο της The Intermission στον Πειραιά. Η έκθεση αποτελεί την πρώτη ατομική παρουσίαση του έργου του Σαμαρά στη γενέτειρά του, έπειτα από την αναδρομική του έκθεση στην Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτσου πριν από είκοσι χρόνια, και συγκεντρώνει έργα που καλύπτουν το ευρύ και πολυμορφικό του έργο. Σηματοδοτεί, επίσης, τη σχεδόν εξηντάχρονη σχέση του καλλιτέχνη με την Pace, η οποία τον εκπροσωπεί αποκλειστικά από το 1965.

Γεννημένος στην Καστοριά το 1936, ο Σαμαράς μετανάστευσε στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1948, όπου δημιούργησε ένα πρωτοποριακό σύνολο έργων, που εκτείνεται από τη γλυπτική, τη φωτογραφία, τη ζωγραφική, ως τα ψηφιακά μέσα και την τέχνη που φοριέται. Η πρακτική του διερεύνει σε βάθος την ταυτότητα, τη μνήμη και τη μεταμόρφωση, χρησιμοποιώντας συχνά το ίδιο του το σώμα ως θέμα — μια εστίαση που διαμορφώθηκε εν μέρει από τη συμμετοχή του στα Happenings, μια υβριδική μορφή τέχνης που συνδυάζει εγκαταστάσεις, performance και άλλα μέσα και αναδείχθηκε στο Lower East Side της Νέας Υόρκης στα τέλη της δεκαετίας του 1950 και στις αρχές της δεκαετίας του 1960. Σημαντική μορφή της avant-garde σκηνής της πόλης στα μέσα του 20ού αιώνα, ο Σαμαράς υιοθέτησε αυτή την διεπιστημονική προσέγγιση για να χαράξει μια μοναδική πορεία. Στις δεκαετίες που ακολούθησαν, το έργο του αντιστάθηκε σθεναρά σε κάθε εύκολη κατηγοριοποίηση, καθώς ο καλλιτέχνης κινήθηκε με ευελιξία από τα παραστατικά έργα σε παστέλ, στις συνθέσεις των Κουτιών, στα καθηλωτικά δωμάτια με καθρέφτες (Mirrored Room), στις αυτοπροσωπογραφίες με Polaroid, έως τα ψυχεδελικά ζωγραφικά έργα και τα πρωτοποριακά digital έργα.

Η έκθεση στην The Intermission περιλαμβάνει έργα που δημιουργήθηκαν μεταξύ των δεκαετιών 1960 και 2010, ανάμεσά τους και γλυπτά-κοσμήματα, τα οποία σπανίως εκτίθενται. Θα παρουσιαστούν χαρακτηριστικά δείγματα από τις επεξεργασμένες φωτογραφίες από τα τέλη της δεκαετίας του 1960 και τις αρχές της δεκαετίας του 1970 — τα Auto Polaroids και τα Photo-Transformations — μαζί με μια επιλογή από τα έντονα χρωματικά Mosaic Paintings, τα υφασμάτινα Reconstructions και έργα παστέλ σε χαρτί. Θα εκτεθούν, επίσης, γλυπτά και έργα από τη σειρά Box καθώς και άλλα «μεταμορφωμένα» χρηστικά αντικείμενα.

Ο ιστορικός τέχνης Thomas McEvilley περιέγραψε την πορεία του πολυσχιδούς έργου του Σαμαρά «όχι τόσο ως μια γραμμική ακολουθία, αλλά ως μια ομόκεντρη σειρά διαδοχικών στρωμάτων». Και συνέχισε: «Δεν είναι ότι τα εκφραστικά του μέσα έχουν εξελιχθεί τόσο πολύ, αλλά ότι έχουν επεκταθεί. Το έργο του φανερώνει τόσο μια σύνδεση με τις μεταβαλλόμενες ιστορικές στιγμές της τέχνης όσο και μια αίσθηση οργανικής ανάπτυξης, σαν ένα σώμα που αναδιπλώνεται στον εαυτό του, χωρίς άλλη σκοπιμότητα». Παρά τις πολλαπλές μορφές και επινοήσεις που σημάδεψαν την καλλιτεχνική του πορεία, ο Σαμαράς παρέμεινε σταθερά προσηλωμένος στην εξερεύνηση της εικόνας και της ψυχοσύνθεσής του. «Μερικοί καλλιτέχνες απορρίπτουν την αυτοβιογραφία και την ψυχολογία», είπε. «Εγώ προσπαθώ να τις κρατώ μαζί μου, όση αμηχανία και αν προκαλούν».

Μια επιλογή από τα περίτεχνα σχεδιασμένα κουτιά του Σαμαρά, που ξεκίνησε το 1960, θα παρουσιαστεί στην έκθεση Master of the Uncanny. Αυτά τα έργα, που περιέχουν εφήμερα αντικείμενα και φωτογραφίες, λειτουργούσαν ως τρισδιάστατοι χώροι στους οποίους ο καλλιτέχνης μπορούσε να εκθέτει τον εαυτό του. Τα πρώτα του κουτιά είχαν επιθετική χροιά, παραπέμποντας σε σουρεαλιστικά αντικείμενα με λεπίδες ή καρφίτσες που διαπερνούσαν την επιφάνειά τους. Ωστόσο, στα τέλη της δεκαετίας του 1960, ο Σαμαράς μεταπήδησε από αιχμηρά και εχθρικά υλικά σε πιο μαλακά. «Πάντα θα είμαι ένας επιθετικός καλλιτέχνης, εν μέρει επειδή προέρχομαι από μια διαφορετική κουλτούρα και πρέπει να υπερασπίζομαι αυτό που έφερα μαζί μου», σχολίαζε. «Αλλά μπορείς να απειλήσεις τους ανθρώπους με διαφορετικούς τρόπους. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις χρώμα ή λαμπερές πέτρες, ή μπορείς να προσβάλλεις την πουριτανική αισθητική τους μέσω της υπερβολικής διακόσμησης».

Την ίδια δεκαετία, ο Σαμαράς εισήγαγε τη φωτογραφία στην πρακτική του, αρχικά ενσωματώνοντας τις εικόνες του σε γλυπτικά κουτιά. Σύντομα υιοθέτησε τη φωτογραφική μηχανή Polaroid, καθιστώντας τη φωτογραφία αυτόνομο μέσο στο έργο του. Χρησιμοποιώντας ασυνήθιστες πόζες, γωνίες λήψης και έγχρωμο φωτισμό, και σκηνοθετώντας σκηνές στο διαμέρισμά του, δημιούργησε μια εντυπωσιακή σειρά εικόνων. Άρχισε επίσης να παρεμβαίνει στις φωτογραφίες, χαράσσοντας την επιφάνειά τους ή ζωγραφίζοντας τες με μελάνι — αρχικά για να διορθώσει τεχνικά προβλήματα εστίασης ή έκθεσης, και αργότερα ως σκόπιμη εκφραστική στρατηγική.

Μεταξύ 1996 και 1998, ο Σαμαράς κατασκεύασε μια σειρά γλυπτών - κοσμημάτων, μερικά από τα οποία θα περιλαμβάνονται στην έκθεση. Χρησιμοποιώντας κοτετσόσυρμα το οποίο μορφοποιούσε, έβαφε και στη συνέχεια χύτευε σε συμπαγή χρυσό 22 καρατίων, και αντιπαραβάλλοντας το ταπεινό υλικό του σύρματος με το ιστορικό βάρος του χρυσού, ο καλλιτέχνης δημιούργησε έργα τέχνης που φοριούνται, συνδυάζοντας διάκοσμο και αυστηρότητα σε φόρμες που εφάπτονται με το σώμα. Οπτικά εντυπωσιακά, επιβλητικά, βαριά, τα κοσμήματά του αντανakλούν τη μακροχρόνια ενασχόληση του Σαμαρά με την αισθητηριακή εμπειρία, τη μεταμόρφωση και τον φορτισμένο χώρο ανάμεσα στο αντικείμενο και τον θεατή του.

Μετά το θάνατο του Σαμαρά τον Μάρτιο του 2024, το Ίδρυμα Dia Beacon στη Νέα Υόρκη παρουσίασε τη μεγάλης διάρκειας έκθεση αφιερωμένη στον καλλιτέχνη, η οποία άνοιξε τις πύλες της τον Σεπτέμβριο του 2024. Πρόκειται για την τελευταία έκθεση στην οποία συμμετείχε ενεργά ο ίδιος ο καλλιτέχνης και περιλαμβάνει τις σειρές Cubes και Trapezoids — έργα τα οποία δωρίστηκαν στη συλλογή του Dia το 2013 από τον καλλιτέχνη και παρουσιάζονται για πρώτη φορά μετά από το ντεμπούτο τους στην Pace το 1994— μαζί με ένα από τα χαρακτηριστικά του δωμάτια με καθρέφτες, το Doorway (1966/2007). Νωρίτερα φέτος, ο 125 Newbury, ο εκθεσιακός χώρος του ιδρυτή και προέδρου της Pace, Arne Glimcher, στη Νέα Υόρκη, παρουσίασε μια επιλογή από παστέλ, τα οποία δεν είχαν εκθεθεί ξανά. Τα έργα, που δημιούργησε ο Σαμαράς τη δεκαετία του 1960, εκτέθηκαν σε διάλογο με μια σειρά από παραστατικά χάλκινα γλυπτά των αρχών της δεκαετίας του 1980.

Καθ' όλη τη διάρκεια του 2025, η Pace γιορτάζει την 65η της επέτειό της με μια σειρά από εκθέσεις έργων καλλιτεχνών οι οποίοι έχουν διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στο πρόγραμμά της για δεκαετίες. Οι εκθέσεις αυτές, που παρουσιάζονται σε όλο τον κόσμο, είναι ωδές σε μερικές από τις μακροβιότερες συνεργασίες της γκαλερί με καλλιτέχνες όπως οι Jean Dubuffet, Sam Gilliam, Robert Indiana, Robert Irwin, Robert Mangold, Agnes Martin, Louise Nevelson, Kenneth Noland, Claes Oldenburg, Joel Shapiro, Antoni Tàpies και James Turrell. Κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, οι προσωπικότητες αυτές, με την διαρκή υποστήριξη της Pace, χαρτογράφησαν νέους δρόμους στην ιστορία της τέχνης.

Αποφεύγοντας την ιστορική κατηγοριοποίηση, η τέχνη του Λουκά Σαμαρά χαρακτηρίζεται από την επίμονη εστίαση στο σώμα και την ψυχή, με συχνή έμφαση στην αυτοβιογραφία. Τα θέματα της αυτοαπεικόνισης, της αυτό-εξερεύνησης και της ταυτότητας αποτέλεσαν την κινητήριο δύναμη της πρακτικής του, η οποία, ήδη από το ξεκίνημά του στις αρχές της δεκαετίας του 1960, διέυρνε το Σουρεαλιστικό ιδιόλεκτο, ενώ ταυτόχρονα πρότεινε μια ριζική απομάκρυνση από τα κυρίαρχα ρεύματα του Αφηρημένου Εξπρεσιονισμού και της Ποπ Αρτ.

Ο Σαμαράς μετανάστευσε με την οικογένειά του από την Ελλάδα στις Ηνωμένες Πολιτείες το 1948 και σπούδασε στο Πανεπιστήμιο Rutgers του Νιου Τζέρσεϊ, υπό την καθοδήγηση των Allan Kaprow και George Segal, και αργότερα στο Πανεπιστήμιο Columbia της Νέας Υόρκης, όπου μελέτησε ιστορία της τέχνης με τον Meyer Schapiro. Εκείνη την περίοδο ξεκίνησε να ζωγραφίζει αυτοπροσωπογραφίες και άρχισε να χρησιμοποιεί παστέλ, μέσο που του επέτρεπε να δουλεύει γρήγορα, εξερευνώντας παραστατικές και γεωμετρικές φόρμες με έντονα χρώματα και πλούσια υφή — χαρακτηριστικά που επανεμφανίζονται σε όλο του το έργο. Σύντομα στράφηκε στα αντικείμενα, δημιουργώντας αναγλυφικές συναρμολογήσεις και κουτιά από υλικά που συνέλεγε από το άμεσο περιβάλλον του και από φτηνά καταστήματα για λίγα σεντς —μαχαιροπίρουνα, καρφιά, καθρέφτες, πολύχρωμα νήματα και φτερά— τα οποία στερέωνε με υγρό αλουμίνιο ή γύψο. Το έργο του αποτελεί μια διαρκή έρευνα πάνω στον (αυτό) στοχασμό, ορατή ήδη από τους πρώτα δωμάτια με καθρέφτες και τις αυτοπροσωπογραφίες του μέχρι την πρόσφατη χρήση ψηφιακών εικόνων καθρέφτη. Το σύνολο του έργου του Σαμαρά λειτουργεί ως προέκταση του σώματός του, υπογραμμίζοντας τις μεταμορφωτικές δυνατότητες του καθημερινού — μια πραγματική ταύτιση της τέχνης και της ζωής.

Το 1969, ο Σαμαράς διέυρνε τη χρήση της φωτογραφίας, πειραματιζόμενος με μια φωτογραφική μηχανή Polaroid 360, που ταίριαζε στην αίσθηση της αμεσότητας που τον διέκρινε. Η καινοτομία του κορυφώθηκε το 1973, με τη χρήση της Polaroid SX-70, που του επέτρεπε να παρέμβει στην ίδια την υφή της εικόνας χρησιμοποιώντας χρωστικές, γραφίδες ή το δάχτυλο, συνδυάζοντας την αυτοπροσωπογραφία με την αφαίρεση. Αυτή η διαδικασία εξελίχθηκε περαιτέρω το 1996, όταν απέκτησε τον πρώτο του υπολογιστή και άρχισε να πειραματίζεται με εκτυπωμένα κείμενα σε χαρτί γραφομηχανής. Μέχρι το 2002, είχε ήδη ενσωματώσει τη χρήση ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής και του Photoshop, ως βασικά στοιχεία της καλλιτεχνικής πρακτικής του. Αυτές οι τεχνολογίες οδήγησαν στη σειρά Photofictions (2003), με τα παραμορφωμένα αυτοπορτρέτα και τις ψυχεδελικές συνθέσεις.

Η **The Intermission** είναι ένας εκθεσιακός χώρος σύγχρονης τέχνης στην πόλη του Πειραιά, που ίδρυσε η Άρτεμις Μπαλτογιάννη τον Σεπτέμβριο του 2019. Η The Intermission προσκαλεί καλλιτέχνες να παρουσιάσουν έργα τους, σε συνεργασία με τη γκαλερί που τους εκπροσωπεί. Η The Intermission δεν εκπροσωπεί καλλιτέχνες, αλλά στηρίζει την υλοποίηση νέων παραγωγών έργων τέχνης μέσα από δυναμικές και δημιουργικές συνεργασίες. Αυτό το νέο μοντέλο επιτρέπει έναν ευέλικτο και αντισυμβατικό προγραμματισμό, που ανταποκρίνεται στις διαρκώς εναλλασσόμενες ανάγκες της καλλιτεχνικής κοινότητας στην Ελλάδα και διεθνώς. Η The Intermission φιλοξενεί εκθέσεις διεθνών γκαλερί, προσφέροντάς τους μια προσωρινή παύση — ή ένα intermission — από το κανονικό τους πρόγραμμα και εκθέτει αναγνωρισμένους, καθιερωμένους αλλά και νέους καλλιτέχνες.

Η **Pace** είναι μία από τις κορυφαίες διεθνείς γκαλερί τέχνης, που εκπροσωπεί μερικούς από τους πλέον επιδραστικούς καλλιτέχνες του 20ού και του 21ου αιώνα και τα ιδρύματά τους. Ιδρύθηκε από τον Arne Glimcher το 1960. Διατηρεί μακροχρόνιες συνεργασίες με καλλιτέχνες όπως οι Alexander Calder, Jean Dubuffet, Agnes Martin, Louise Nevelson και Mark Rothko, και έχει μια μοναδική ιστορία που ξεκινά από την υποστήριξη των πρωτοπόρων του Αφηρημένου Εξπρεσιονισμού και του κινήματος Light and Space. Στην έβδομη, πλέον, δεκαετία της λειτουργίας της, η γκαλερί εκτός από τις μακροχρόνιες σχέσεις με τους διακεκριμένους καλλιτέχνες και τα ιδρύματά τους, επενδύει σε ανερχόμενες σύγχρονες φωνές, όπως οι Torkwase Dyson, Loie Hollowell, Robert Nava, Adam Pendleton και Marina Perez Simão.

Υπό τη σημερινή διεύθυνση του CEO Marc Glimcher και της Προέδρου Samanthe Rubell, η Pace έχει καθιερωθεί ως συνεργατική δύναμη στον κόσμο της τέχνης, αναπτύσσοντας τα τελευταία χρόνια συνεργασίες με άλλες γκαλερί και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς σε όλο τον κόσμο. Μέσω του σημαντικού διεθνούς προγράμματος εκθέσεων τέχνης του 20ού και του 21ου αιώνα, καθώς και των επιστημονικών εκδόσεων από το Pace Publishing που αναδεικνύουν νέες φωνές στην ιστορία της τέχνης, η γκαλερί προωθεί με συνέπεια την αποστολή της: να υποστηρίζει τους καλλιτέχνες της και να μοιράζεται το έργο τους με το ευρύ κοινό και τους συλλέκτες. Στο επίκεντρο της δραστηριότητας της Pace βρίσκεται πάντα πρώτος ο καλλιτέχνης, και αυτή η προσέγγιση επεκτείνεται και στο διευρυμένο πρόγραμμα της γκαλερί, όπως στις εγκαταστάσεις στο δημόσιο χώρο, τις φιλανθρωπικές δράσεις, τις περφόρμανς και άλλα διεπιστημονικά προγράμματα που οργανώνει.

Σήμερα, η Pace διαθέτει εννέα χώρους διεθνώς, συμπεριλαμβανομένων δύο γκαλερί στη Νέα Υόρκη — την έδρα της στο οκταώροφο κτήριο της οδού 540 West 25th Street και τον διπλανό εκθεσιακό χώρο των 2.500 τετραγωνικών μέτρων στην οδό 510 West 25th Street. Η ιστορία της γκαλερί στη Νέα Υόρκη ξεκινά το 1963, με το πρώτο της κατάστημα στην East 57th Street. Υποστηρίζοντας ενεργά το κίνημα Light and Space, η Pace δραστηριοποιείται στην Καλιφόρνια εδώ και 60 χρόνια και άνοιξε τη νέα της έδρα στο Λος Άντζελες το 2022. Διαθέτει ισχυρή παρουσία και στην Ευρώπη, με γκαλερί στο Λονδίνο, τη Γενεύη, καθώς και το Βερολίνο, όπου ίδρυσε το 2023 γραφείο και φέτος άνοιξε εκεί νέο εκθεσιακό χώρο. Ήταν, επίσης, από τις πρώτες διεθνείς γκαλερί που δραστηριοποιήθηκαν στην Ασία, ξεκινώντας το 2008 με τον δικό της χώρο στην καλλιτεχνική περιοχή 798 του Πεκίνου. Πλέον, λειτουργεί γκαλερί στο Χονγκ Κονγκ, στη Σεούλ, και από το 2024 διαθέτει νέο χώρο στην Ιαπωνία, στο αναπτυσσόμενο συγκρότημα Azabudai Hills του Τόκιο.

THE INTERMISSSION

PACE

Πολυδεύκους 37Α
18545 Πειραιάς Ελλάδα

+30 210 4131504

info@theintermission.art
www.theintermission.art
@theintermissionart

Ακολουθήστε την Pace Gallery

@pacegallery

www.pacegallery.com

Τετάρτη - Σάββατο 12:00 - 20:00